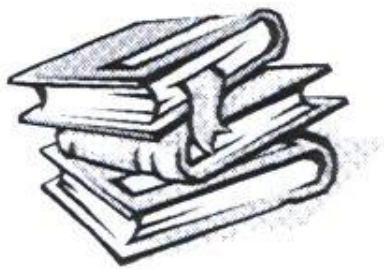

Čakanĳa, n. o.

*Literárna cena Čakanĳy, n. o.,
2014*

Úvodom...

5 rokov v prúde času. Je to veľa, málo? V živote kultúrnych podujatí je to krátke obdobie, a predsa má Čakanka, n. o., z literárnej súťaže radosť. Stala sa pravidelnou rovnať ako iné aktivity a každý rok pritiahne pozornosť väčšieho množstva záujemcov.

Pre V. ročník je príznačné, že v súťaži oboch kategórií dominujú mladí ľudia, žiaci stredných škôl. Je to krásna perspektíva. Vo svete, o ktorom sa hovorí, že sa koriguje konzumu a hedonizmu, sú mladí ľudia milujúci slovo, jeho čarovnú moc. Prostredníctvom nej môžu vyjadriť svoj vzťah k realite bytia, obnažiť vlastné prežívanie a cítenie, zrkadliť prostredie svojej pôsobnosti, konfrontovať vlastné ideály i skúsenosti.

Je príjemné konštatovať, že literárne pole nezostane neosiata, že mladá generácia túži pomocou umeleckého slova prispievať do literárnej pokladnice ľudstva. Z každého účastníka súťaže sa nestane spisovateľ – profesionál, ale svojou tvorivou činnosťou môže obohať seba i svoje okolie. Hoci formálne i myšlienkovú ich tvorbu nie je ešte zrelá, predsa mladí svojou tvorivosťou vytvárajú priestor pre nové formy aj idey. Čakanka, n. o., je všetkým vďačná a súťažiacim v V. ročníku literárnej Ceny Čakanky, n. o., želá, aby prameň vnútornej inšpirácie naplnil ich tvorbu a aby sa v záhradách bytia skveli najlepšie plody umeleckého písania na jedinečnom strome človečenstva.

I.

Tvorba skúsených autorov

Poézia

Do prvej časti nášho bulletinu sme zaradili autorov profesionálov a tých, ktorí sa venujú literárnej tvorbe ako svojmu koníčku, resp. svojej vnútornej potrebe. Ich básne odrážajú každodennú životnú skúsenosť, slasti a strasti bytia, vnútorný svet pocitov a skúseností, obrazy súčasnosti. Žánrovo je to tvorba pestrá, zahŕňa spoločenskú, intímnu i reflexívnu lyriku, ale aj satirické básne. Formálne prevláda voľný verš.

1. miesto

Drahomíra Pechočiaková, Čipovanie mláďat

(Výber zo zbierky poézie)

Očipované mláďatká

Dennodenné žiadze
o zľavu na život
a duše hladné
nevystužené hniezdami

Na rozvalinách domu
s pochovanými túžbami
vykupujú si manká
klamstvami

Vrhnuté svetu napospas
stratili vieru
Plátajú rastúcu
ozónovú dieru

Za stratu valút vinia svet
a svoju čašu plnia
slzami

O pomoc srdce prosí
Zmiluj sa Láska nad nami!

Danajský dar

Ten zápis
oveľa závažnejší
než je braný
je zápis do srdiečka
od ocka a mamy

V rákosí bytia neoperené
krielka
potrebujú dvoch
Hovoria v tvári smutné
zrkadielka
že lásku majú pre oboch

Nevypočuté prosby mláďat
skalili vody čisté
Chorá studňa smäd
neuhasí
Tá neprávosť si žiada mýtné

Mláďatká splácajú ho
- doživotne...

Ozónovú dieru
za dôveru

2. miesto

Milan Hodál, (H) Lásky

(Výber zo zbierky poézie)

NAJ

Chcem Ťa mať pri sebe
– tak telo na telo –
Dlaňami popísať
sa mi Ťa zachcelo

Hodvábnu cestou blúdia
kam nesmú
cudzí ľudia
Posvätné stúpajú
od hlavy po päty
Pritom sme obaja
len v koži odetí...

Zmietaní príbojom
naš dych je priúzky
Keď sladké tajomstvá
melieme na kúsky...

V tej chvíli
každý z nás
načisto onemie
A tými dlaňami
si všetko povieme...

AJ DNES

Keď ráno prekízne
do teplej postele
a Ty sa prebudíš
na mojom ramene

Keď zívnutia
archivujú sny –
a potiahnu nitku
z klobka ďalších dní

Je tu čas aj priestor
pre spoločný pokus
Výnimočné slovká
vkladáme si do úst...

Sladké jednohubky
reštartujú chuť

Aj dnes máme slinu
spolu zostarnúť...

3. miesto

Peter Szentpéteri, Rozhovory pri nevydarenom sexe

(Výber z básnickej zbierky)

situačná komédia

nikdy by som neveril aký fantastický môže byť
taký obyčajný výpadok prúdu

keď všetci so zápalom zapalujú sviečky

keď otváram posledné a tvárim sa
ako keby ma udupal
rozzúrený dav

a ty

tisneš sa bližšie

nadšene ukazuješ miesto
kam ti pred
chvíľou

stiekol vosk

a ja ti v tej matnej situácii

dokonale rozumiem

karavány z mýtnej

ráno to pri pohľade z okna
vyzeralo ako v krajine
z brahmsovho allegreta

stačilo
zvesiť do žltá strihnuté záclony a
nachytať
do nich

tóny

namiesto
toho si užil
tri rýchle deci
pretiahol

štyri filtre

pripol sa vodítkom o domáceho miláčika
a opretý o kočík
pomaly si sa neposúval
za ženou s ktorou žiješ

a kôpkami šiat ktoré si doteraz stihol
splodiť

vybrúsiť

vyvalkať tvary
do akých sa po skokoch z okien

obvykle vylieva človek

I.

Tvorba skúsených autorov

Próza

Kým v poézii prevládali muži a ich pohľad na vonkajší a vnútorný svet, próza sa stala doménou žien. Rovnako ako muži odhodlane otvárajú dvere do literatúry, aby priniesli vlastné, čiže ženské videnie a citlivé prežívanie, zdaniro menej racionálne, postavené na základoch lásky v jej rôznych podobách. A tak sa v príbehoch žien stretieme s poetickým a zároveň odborným pohľadom na závažné psychické ochorenia, ktoré laik často nedokáže včas rozpoznať a pomôcť svojim najbližším. Alebo prenikneme do sveta mladej ženy, ktorú poznačí osudové rozhodnutie, alebo sa budeme môcť zamyslieť nad silou lásky, udalosťami a vzťahmi, ktoré sa po mnohých desiatkach rokov, dokonca po storočiach môžu zopakovať. Jazyk jednotlivých autoriek je živý, poetický, nabitý pozitívnou energiou.

1. miesto

Radka Kamencová, Mikuláš

(Výber z poviedok)

Ráno se jen váhavě klubalo z tiché tmy. Jaro. Jaro v Praze. Obloha byla temná, jen obtížně držela tíhu těžkých šedivých mraků. Mikuláš si to prohlížel a současně pozoroval z okna okolní domy a trousící se lidská stvoření spěchající svítáním do práce.

Byl vzhůru od Božího rána. Byla ještě tma tmoucí, když se probudil z barevného snu. Napadlo ho, jak je to dobře. Nechtěl spát celou noc. Cítil v sobě přival energie a vstal z postele. Chtěl jít něco dělat. Cokoliv. Chtěl být užitečný. Proč už ale nemůže spát? Není to poprvé. Nemůže se dočkat rána. Ve spánku se však konečně uklidní. Už nepracuje.

Nepracuje? Myšlenka mu jako kámen zaduněla hlavou. Palčivá vzpomínka na včerejší den se vrátila. Dlouho rozmlouvali se společníkem ve firmě o tom, co se nyní děje a co se stalo během předchozích týdnů a měsíců. Chvílemi to bylo jako sen. Čekal, že se prostě probudí a všechno bude jako dřív. V čele firmy pracuje už roky a je velice pyšný na to, co dělá. Vede lidi, spoustu lidí. Tolik toho zná a má moc. Ale nedělá zle, snaží se lidem vyhovět, neublížit. Snad ho mají rádi. Stále bývá o dva kroky dopředu. Zbožňuje to. Připadá si tak silný a potřebný. A nedostižný. A kolik peněz firmě vydělal! Je konec. Firma má problémy. Propustili ho! Padal hodinu volným pádem ze svého Mount Everestu do hlubiny nejhlubší. A byl to velmi dlouhý a bolestivý pád.

Myšlenky se dali do pochodu. Nebylo to včera. Byly to hodiny, možná snad stovky hodin. Najednou si vůbec není jistý. Zkouší si tu katastrofu vybavit. Nic. První vzpomínka se zastavila na skleněných odlescích v kanceláři. Až ho z toho rozbolí hlava. Vzpomíná si, jak před ním zazářily láhve. Řada lahví, desítky lahví drahého alkoholu. Firma prosperovala, tedy kdysi tomu tak bylo. Měli kontakty a peníze. A alkohol. Oslepen odlesky se ptal sám sebe: „Sem dobrý člověk? Jaký jsem? Miluji lidi, jasně!“ Myšlenky začaly uhánět najednou se objevivší dobrotivostí, až se chvílemi dojetím zajíknul.

„Moc tak spasit svět! Aby všem bylo dobře! Mám se skvěle.“ pomyslel si Mikuláš. Jak je kolem všechno barevné! Kancelář dostala sytější, možná až divoké barvy. Už ho nic nepřekvapí, myslel si. Vstal od stolu, chvíli štrachal ve skříňkách a vytahoval tašky a taštičky. Potom otevřel „výkladní skříň“ kanceláře a začal vybírat jednu láhev po druhé a ukládat do připravených tašek.

K vozu už to byl jen skok. Hodina trvala několik sekund. Kolem se míhaly překvapené tváře střídající shovívavé obličejové lidi z firmy. Nevšímal si jich. „Co děláš? Je ti dobře?“ ptal se jako první starostlivě Toník, jeho nejbližší kolega. „Tady je to k ničemu!“ vykřikl Mikuláš. „Dám tomu konečně smysl!“ „Počkej a uvidíš!“ chvatně při chůzi podobné spíše běhu stále hlasitě pokračoval Mikuláš.

„Mám vás rád!“ volal ještě po chvíli za sebou. To už začaly vzrušené debaty o jeho chování a objevily se starosti, jestli by neměli někoho přivolat, aby se nestala nějaká nepříjemnost.. Mikuláš už nikoho nevnímal a neslyšel. Nastartoval auto a vydal se do ulic města. Praha pulsovala životem a rámusem jako každý pracovní den. Obratně prokličkoval několika uličkami a ulicemi a zastavil vůz.

Neváhal ani minutu, nabral si do rukou dvě připravené tašky a vystoupil z vozu do rušné ulice. Život krácel a běžel všude kolem jeho maličkosti. Doléhalo sem jemné cinkání tramvají, zvuky rozličných motorů aut a šum rozhovorů lidí proudících kolem. Mikuláš vykročil přímo ke skupince mužů značně ošuntělého vzhledu. „Dobrý den!“ pozdravil rázně a zároveň váhavě Mikuláš. „Brejden... Brej... den...“ odpověděli muži opotřebovaní a potlučením pouličním životem a zvědavě si ho prohlíželi. Muži, jejichž domov byl tady, na ulici. Muži, kteří vypadali, že mají čas promarnit na tomto místě mnoho dnů svého života. Mikuláš zase trochu zaváhal: „Tady máte něco na zahřátí. No, berte...“ Překvapeně na něj zírali a po chvíli se začali smát. Jeden z nich, vypadající nejvíce ošuntělý, s dlouhými zplihlými vlasy, rychle natáhl ruku a už spokojeně třímal tašku, ve které slavnostně cinkaly láhve jedna o druhou. Muž si začal láhve zvědavě prohlížet. Vylovil obratně jednu s průhledným obsahem a spěšně cvičeným pohybem odšrouboval víčko láhve a hlasitě si loknul. „Díky, kámo. Dej si taky.“ pobídl na oplátku Mikuláše muž. „To je dobrý.“ Mikuláš už se chystal k odchodu. „Ještě mám něco pro vaše kámoše. Mám dneska velkej den! V podniku to stálo, člověk by se bál, že se to zkazí. Hlavně, vy to asi oceníte. Udělá vám to dobře, že jo?“ smál se Mikuláš. „Přeju hezkej den, chlapi!“ už definitivně odcházel směrem k autu v přilehlé ulici.

2. miesto

Zuzana Martišková, Katedrála snov

(Úryvok z prózy)

1. kapitola

Anjelský chór...

Každú chvíľu sa slnko už-už doškriabe na obrovské príkre múry objímajúce pevne mestečko a podá si postupne ruky so všetkým, čo potom stretne cestou nad ním smerom na západ. S kameňmi, blatom, bohatými duchom i rozumovo márnotrtnou svoločou, niekde sa mu podarí nakuknúť i do ementálu okien a dvier, prevalí sa cez kupoly dáždnikov nad terasami a pomôže pomiešať kávu v miniatúrnych šáločkách dámam s obrovskými klobúkmi a tvármi v dvojnásobnom tieni viečok.

Z celej cesty sa však vždy najviac teší na obrovitánsku špicatú vežu plnú šepotu holubích krídel obtieraných o kovové srdcia zvonov v nej. Vežu katedrály, ku ktorej sa pokorne stovky rokov plazia úzke uličky aj s mravcami na nich, nech mali kedysi lesklé kabátce a dnes bavlnené tričká s fajočkou, krokodíлом, či dierované prikrývky s rozstrapkanými hviezdami po celej ploche vtedy a dnes z plátna a kože tenisky s hviezdou za členkom.

Lesklé fotoaparáty na hrudiach namiesto zlatých reťazí a nepokojné prsty vo vreckách cudzincov tých, čo na ne vtedy ani dnes nemali, nemajú a nikdy mať nebudú.

Znudený, sediac len tak na zemi, na starých novinách, opretý polosediačky o hrbatý stĺp priečelia chrámu, nastavoval tvár ukonanému slnku, ktoré čakala ešte riadna štreka pomedzi stánky, obchodíky, hluk, huriavk a odpadky, krížom k západnej bráne.

Rukami pripnutými o ostré kolená vnútornou stranou zápästí vyťukával do vzduchu imaginárnu melódiu, čo z chrapčavého ampliónu znela z útrobov chrámu, tak, ako v nedeľu patetické omše, kde práve teraz, možno na jednu

z ďalších, nacvičoval akýsi detský zbor. Vtedy už tu nebude, čaká ich iné mestečko...

Neustále prerušovanie a krik zbormajstra ho paradoxne nerušili, aspoň si mohol chytľavú starobylú pieseň znova a znova prehrať a vpisovať kdesi do záhybov mozgu, čo sa tu už niekoľko dní totálne nudil, nenachádzajúc ani v múzeách, ani v obchodíkoch so starožitnosťami či súkromných zbierkach, ku ktorým mal vďaka kontaktom svojho potomka takmer neobmedzený prístup, dostatok historicky vzácných artefaktov, čo by mohol dešifrovať a pokochať sa ich povlakom dávnych vekov, ktorý on nemilosrdne dokázal stierať a bahniť si v týchto počinoch.

Odjakživa ho priťahovala história. Kvôli často nevyčísliteľnej hodnote, ktorá sa nakoniec pri predaji vždy vyčíslieť dala. Kým on sa snažil vstúpiť synovi to prvé, syn ho dokázal naštepiť tým druhým.

Aspoň sa doma, sám s odrasteným synom, domom i záhradou, dokonca i vlastným životom, nemusel toľko nudiť. Brával ho so sebou na výjazdy ako pojazdnú príručnú encyklopédiu a nechával napospas dychu stariny, ktorú on vpíjal do nozdier svojho riadne ostrého nosa a potom vydychoval jej presné parametre rokov, materiálov, niekedy aj mnohostranových osudov.

To jeho potomkovi stačilo, aby zohnal kupca a zjednal cenu, z ktorej vyťažil provízie pre oboch.

On sa v tom čase už zas iba nudil. Nudil, posedával kade-tade a sníval... a bolo mu teplo, nuž z času na čas sňal svoj cestovný slamený klobúčik v štýle sicílskych gangstrov minulého storočia a vytieral ho pozorne vyšívanou vreckovkou ešte z depozitu bývalej manželky, keď...

...na jeho dno dopadli dve lesklé mince.

Prižmúril oči k zdroju finančného príspevku a skôr ako stihol agresívne oponovať, čo mu nikdy nerobilo problém, a na kupcov zas naopak často dojem, vadiac sa s nimi o každý detail, ozvalo sa s jemným francúzskym prízvukom.

- Užite v zdraví, pane. Mne nebudú chýbať, verte mi... – zaklamala brunetka oddelená od tlupy jej podobných, čo na ňu už vykyvovala zopodiaľ.

Námestíčko v okamžiku zamrelo a slnko sa rozžeravilo ešte viac, vypáliac mu oči a vpáliac osteň jedného z lúčov rovno do stredu ega.

- Tak, ako žobrák stojíš akurát za deravý groš!...ako tak vidím ...teda za dva, aby som bol presný.– nakukol mu do klobúka odniekiaľ náhle zjavený syn a utieral si slzy od smiechu zo scény, ktorej bol práve nepozvaným svedkom.

- Videl si tú drzosť, došľaka?!... Ona ma snád' považovala za nejakého bezd'áka! Za spodinu, žobráka, nič! – krivil tvár a potomok ho musel podopierať a pomáhať mu vstať, taký bol rozrušený, napajedený a celý nesvoj, že zabudol na vychádzkovú paličku, pokorne opretú vedľa neho o stĺp, z druhej strany. – Chápeš to?! Mňa?! Veľaváženého znalca! Kunsthistorika! Odborníka naslovovzatého...- nedokázal sa vynachváliť a márnomyseľne titulmi pred a za menom podperiť práve do kosti urazené ego.

- Vravel som ti, že máš vyhodit' ten nemožný klobúk, a keď si chceš posedieť, tak radšej v kaviarni, nie na zemi pred kostolom! – pragmaticky mu oponoval syn.

- To určite! Sú plné vydajachtivých obstarožných matrón a ja nemám nikdy dosť novín, aby som tie dotieravé, prerastené alebo zoschnuté muchy od seba odháňal ...sa mám zabiť, že som stále taký neodolateľný, že sa na mňa lepia ako lacný glej na vzácnu olejomalbu?! Pch...- zavyl urazene, ale pyšne, ešte raz sa obzrúc dolu námestím, kde sa presúvala suita mladých dievčat, káraná akýmsi prešediveným, ale napoly plešatým individuum.

Započúval sa. Anjelsky zbor už z ampliónu neznie. Anjelsky zbor práve kráča dolu námestím...

- Počúvaš ma vôbec, otec?! -

- Daj mi už pokoj! – vytrhol mu rameno a nasadil klobúk nazad na polodlhé vlasy.

Dve mince, čo zabudol z neho v šoku vytiahnuť, mu cinkli zvnútra o hlavu.

Cena poroty

Marína Čeretková – Gálllová, Ružový cumel'

(Úryvok z poviedky)

Na celých šesť rokov od potratu mi Lajo odišiel zo života, na celých šesť rokov odišiel definitívne a nebolo to z môjho popudu, bolo to nečakané a zlé, zrútil sa mi svet, odležala som si tri mesiace na interne, moje srdce s vrodenuou chybou odmietalo žiť, cítila som sa mŕtva, pochovaná za živa.

A potom som zrazu precitla, ožila som, naštartovala sa na plné obrátky, dokončila som školu, doklad o úspešnom ukončení štúdia s titulom promovanej filológ som odložila na spodok fióka, nastúpila som na plný úväzok do ženského týždenníka, redaktorčila som, táto robota sa mi stala zmyslom života, za kariérou som sa nehnaala, z redakcie, ako jediná baba som odchádzala posledná, bez problémov hociktorú kolegyňu som zastupovala, za dobré slovo, vďaka sa mi nežiadalo. Tak sme si v redakcii žili, zázraky ani jedna z nás nečakala, prehry a omyly nestáli za reč, ja som od samého začiatku problémy nevyrábala. do roboty ma hodili ako do vody, tu máš plávaj, je to na tebe. A bolo. A dni utekali, jeden za druhým, pondelkom začíname, piatkom končíme, v piatok ženské z redakcie utekajú ozlomkrky, ja nie, žila som s otcom a jeho konkubínou, zdravotnou sestrou Filou, ona robila piatkové nákupy, na sviatky navarila otcovi jeho obľúbenej riskaše, mäsovej polievky s kopou zeleniny, naládoval sa, odgrgol si a pod' ho slaninku na bruchu uviazať, schrupnúť si, užiť si nedeľného pokoja bez Filomény, tá sa vyštrngala, v nedeľu s kamarátkami kávičkovali, do sýtosti si poklebetili, tortičkami si život osladili, no a ja čo, ja si počas sviatočného dňa sadám k písaciemu stolu, píšem pravidelne listy starej Šimkovičke, čo ma vychovala, jej vlastne jedinej, ostatných dávnych známych z rodného mesta nechám srdečne pozdravovať, takže – čítam a píšem, to je moje sviatočné trávenie času, to sú moje soboty a nedele už pekných pár rokov, nič sa nemení. Ani u otca nie, rok sa s rokom stretáva a jeho družka odmieta sobáš, naposledy sa posekali v sobotu, otec vykrikoval, že žiť takto na hromade je hriech, ona argumentuje peniazmi, berie pekné vdovské za mŕtvym mužom, ktorého jediného v živote milovala, ale za ktorého bola vydatá akurát polroka, bol smrteľne chorý, svadbu mali na smrteľnej posteli, ona ho doopatrovala a on bol šťastný. A toto opakované tvrdenie, že bol šťastný, otca najedovalo do nepričetnosti, išiel od jedu puknúť, drž hubu vykrikoval zachrípnuto, môjtysvete, uši som si zapchávala, no nepomáhalo, tak prešlo šesť rokov, v hlave mi strašilo starodievoctvo, zriedka som bola veselá, žiadna zábava so mnou nebola, pred

chlapmi som utekala, baby v redakcii už nado mnou palicu lámali, komu niet rady, tomu niet pomoci, čo s ňou. A bolo. Šesť rokov deň čo deň rovnakých, až do tej stredy začiatkom septembra, bol podvečer, mrholilo, šla som ako obyčajne posledná z roboty, ako obyčajne vystúpila som na Steinerke a nehľadiac napravo, naľavo, prebieham cez cestu, no nepredbehnem, ale vletím rovno pod kolesá malej fiatky, zháčim sa, stúpem, za volantom sedí Lajo, vykláňa sa, prichystaný vychrliť zo seba poriadnu dávku šoférskeho nadávok chodcom, no stačí sotva otvoriť ústa, oči sa nám stretnú, môjty svete, je to on spoznávam ho, spoznávam tie uláskané hnedé kučery, ich vzrušujúcu hustotu, zazriem ten nenapodobiteľný výraz dokonalej tváre, nedýcham, berie mi dych, nohy oťažujú ako kláty, chvíľočku stojím ako stĺp, prenikne mnou vrúcnosť našej dávnej zamilovanosti, bezstarostnej, vášnivej, plnej nehy a náruživosti, bože dobrý, akí sme len boli zaľúbení, akí výnimoční, akí veční v našej mladej láske! Ach bože, čo sa to stalo, aj toto je možné?

Zomelie sa to v okamihu, podbehla som mu pod kolesá, spoznala ho, ach, a to stačilo prebrať sa k vedomiu, ako vták preletieť na druhú stranu ulice, zmiznúť za rohom, udýchane zamknúť za sebou dvere, hodiť sa na gauč a rozplakať sa. A plakať a plakať, nestarať sa, či je niekto doma, či ma počujú, len kvíliť, zhlboka dýchať, dať šancu svojmu srdcu pravidelne tlčiť, spamätať sa. Do rána som oka nezažmurila, nad ránom som prispala, do roboty prišla posledná, na veľké počudovanie svojich kolegyň bez výhovoriek, bez vysvetľovaní, nečudo, že boli na mňa našťavané, človeče, a čo to má byť, svet sa hádam hore nohami obracia, od božieho rána ti vyvoláva akýsi chlapík, naliehavo si ťa žiada k telefónu, hlas ako organ, no toto, Eva, ten chlapík je neodbytný, podozrieva nás, že ťa zatajujeme, no, prosím, Eva, Eva, a čo s tým máme my, človeče, hádam ťa schovávame pod sukňami, čo to máš za ušami, človeče, čo pred nami tajíš, už aj to vyklop! Vymysliť klamstvo, výhovorku, bársakú somarinu nebolo kedy, zvoní telefón, kolegyne stíchnu s ušami natrčenými, zvedavé, našťastie, Lajov hlas, zvonivý ako zvon, jeho lichôtky, všetky tie nežné pomenovania z dávna moje kolegyne počuť nemôžu, mne z tváre čítať nevedia, a tak netušia, že som vtáčatko, poklad stratený, nemôžem tomu uveriť, je to zázrak? čo je to, vrabčiatko moje jediné, dievčatko, kam si sa mi podela, čo si mi to vykonala, ja jeho dušu, otca jeho, beriem ťa na obed, moja, som z toho celkom vedľa, nepovedz nie, nie neberiem, zájdem si po teba, len si povedz kedy a kde, mňa sa nezbavíš, na to ani nepomysli, na mňa výhovorky neplatia.

Lajov zamatový hlas hlaholil, moje choré srdce vyzváňalo na poplach, bola streda a ja dobre viem, o čom doktorská streda je, streda u doktorov platí za sanitárny deň, a toto bola streda, sanitárny deň, vtedy je pán doktor sám sebe pánom a mňa moje kolegyne milostivo uvoľnili, umierali od zvedavosti, čo sa robí.

Cena správnej rady Čakanky, n. o.

Lenka Podhradská, Tuláci

(Výber z básní)

Tuláci

Dvaja tuláci svetom putovali
Dobro a Zlo sa volali
Od domu k domu prichádzali
Ľudia sa nad nimi zľutovali
a vrátka im otvárali.
Tulák Dobro im pomáhal
všetkým všetko dobré prial.
Všetci si ho ctili
dobrotami pohostili.
Zlo, ten sa posmieval
len samé zlé veci prial.
Tak ho teda ľudia milí
z domu vyhodili.
Dobro užívajme
a zlo dnu nepúšťajme.

Plachetnica

Keď vykukneme na svet
na plachetnicu nasadneme hneď
Tou plachetnicou je život.
Plavíme sa po mori
riešime všetky úlohy,
ktoré nám do cesty postaví.
Tak sa naša sila a odvaha prejaví.
Prináša so sebou veľa šťastia radosti,
no aj strastí, bolesti.
Ak sa nám darí, dobre sa máme,
tak sa na svet usmievame.
Keď nastane smútok, žiaľ,
vypadne nám slz pár,
zakalí sa naša tvár.
Skúsme viesť plachetnicu správnym smerom,
aby sme úspešne doplávali k cieľom.
By sme mali usmiatu tvár,
šťastný život je najvzácnejší dar.

II.

Tvorba mladých autorov

Poézia

Druhá časť bulletinu patrí mladým autorom, väčšinou stredoškólakom, pre ktorých je poézia hrou, experimentom so slovom, príležitosťou otvoriť svoje vnútro a podeliť sa oň s rovesníkmi, priateľmi i ostatnými, alebo len jednoducho nezáväzným úsilím vyskúšať si písanie a takto sa priblížiť skutočnej veľkej poézii. Pozývame vás nazrieť do zaujímavého sveta mladej poézie.

1. miesto

Boris Katrušin, Fosília ľudstva

(Výber z básní)

S povolenou viazankou zapriaham vietor vo vrúcnu päšť
Na planine kde nič nie je strhujem len posedy a väznice
A nikto na mne nič nespozná, nikto o tom nemá potuchy
Ako všetkým potichu z vankúšov za spánku mizne perie

Na okrajoch kráterov, brehov sa zachytáva len to čo tu z nás ostalo
To vzduch osieva jak veľké pieskové hodiny suť a plechovky
Presviští , preberie, zapiští cez vrchol pevniny opustí, odpustí
A v kvapke jantáru jak relikviu uspí drobnú spomienku

Pohl'ady

Poetickosť psovských dní keď vdychujeme smútok.
Za nechtami kožu z chrbta tmy drať nebolo mi ľúto

2. miesto

Dávid Homola, Kúsky samoty

(Výber z básní)

Poletujúca bezohľadnosť,
tvár v rukách,
snaží sa zakryť svoje slzy
..chutia slano, ako more..
Milujem chuť slz, emócie,
Rozšafné kvapôčky lásky.
Tancujú svojím priesvitným telom
vášnivé tango, rýchlu smrť.
Keď stečie jedna slza,
nič už nie je také, ako predtým.
Strácam názor na entity,
som bezohľadný mizantrop,
mám chuť utápať sa v kyselinách,
zriadených vo svete neistôt.
Som sám.
Sama je duša, kúpajúc sa v temne,
zavíja na mesiac svoje epitafy.
Spieva ich a kričí, smeje sa hrdelným smiechom,
odovzdáva sa pocitu viny,
stojí uprostred ničoty.
Sama.

3. miesto

Jakub Ševčík, Karikatúra básnika

(Výber z básní)

Až príliš často skrývam sa za slová
veštím z kariet, ktoré nosím v rukáve
a každá myšlienka zmätená
nahrádza mi cukor ku káve.

V pozícii najväčšieho nemehla
sa hrám na hráča
a láska, zas ma predbehla,
tá sa dozadu nepozerá
len ticho beží do cieľa.

Rád s ňou pretekám
a už zase som v tom,
zmiatla ďalšieho človeka.
Držím vystrčené prsty
všetky až na prostredník
a pri každom novom napnutí
vyplúvam zaľúbené slová
do básní.

II.

Tvorba mladých autorov

Próza

V oblasti prózy dominujú dievčatá. Témy, ktoré ich zaujali, sú rôznorodé, odráža sa v nich súčasný uponáhľaný život, prvé lásky, skúsenosti zo sveta dospelých, plytčiny i hlbiny človeka 21. storočia. Ponúkame úryvky ocenených autoriek, možno v nich nájdete aj vlastnú životnú skúsenosť či poznanie.

1. miesto

Monika Gregoríková, Dnešný svet

(Úryvok)

Pondelok:

Otváram oči, ktoré hneď oslepujú slnečné lúče. Neuveriteľné. A to je vraj zima. Odhadzujem zo seba prikrývku, hodím pohľad na mobil - 7:00. Opäť som si pospala. Už rýchlejším tempom vykonám rannú hygienu a vchádzam do šatníka. Vezmem si prvé veci, ktoré mi prídu pod ruku a počas obliekania zisťujem, že sú to celkom kombinovateľné kúsky - nie vždy sa mi to podarí, a potom vyzerám, hm ... zaujímavo. Prechádzam do kuchyne a v rýchlosti zjem nejaký rožok, ktorý zapijem čajom. Pri ďalšom pohľade na hodiny mi prebleskne hlavou, že meškám ako obvykle. Cestou von schytím do ruky kabelku, do ktorej hádzem ešte pár potrebných vecí, a ako každý deň si na oči nasádzam ružové okuliare - veď vidieť veci optimisticky je v dnešnej dobe hotový zázrak. V autobuse je ako obvykle tlačienka a pohľad na smrkajúcich a kašľúcich ľudí ma opäť presviedča o tom, že je v kurze všetkými obľúbené chrípkové obdobie. Práve na mňa kýchla jedna pani, ktorá namiesto ospravedlnenia, či aspoň nejakého pekného pohľadu na mňa pozerá tým (ne)úprimným sarkastickým pohľadom. Len sa nakaz, keď môže byť chorých toľko ľudí, prečo by si nemohla byť aj ty. No možno si to nemyslí a iba si domýšľam. Asi by som mala prestať s toľkou fantáziou. No to tiež nevylučuje, že zajtra na tom môžem byť podobne - nie že by som si to priala. Kto by aj. Oddýchnuť si od školy by možno bolo fajn. Ale čakať nekonečné hodiny v čakárni na to, aby mi doktorka predpísala pol lekárne a z ordinácie ma vyhodila s odkazom - o týždeň môžeš ísť do školy - nie to fakt nepotrebujem. Pani vystupuje na zastávke a ja si vydýchnem, že sa ten autobus aspoň trochu uvoľnil. Zázrakom nachádzam aj nejaké miesto na sedenie, no rýchlosťou blesku ma predbieha nejaká babka – ježiši, čo je Usain Bolt? - Na sedadlo sa zvalila, ako keby mala naposledy vydýchnuť. No keď mám hľadať pozitíva, prichádza mi na myseľ len to, že som aspoň spravila dobrý skutok. Mala by to oceniť.

2. miesto

Ľudmila Zimmermannová, Nepoučiteľná

(Úryvok)

Bolesť hlavy býva v tomto veku iná - silnejšia, naťahujúca každý mozgový závit, predierajúca sa čo najviac von z lebky a hlavne, má vo väčšine prípadov iný pôvod.

Matrac sa pod váhou ďalšej osoby prehĺbi a dreva konštrukcie mojej starej postele z bukového dreva zapraskajú. Za iných okolností by to bol príjemný zvuk nenarúšajúci moje sluchové receptory, ale teraz však núti ďalšiu mozgovú bunku vytlačiť sa von z lebky.

- Simonáááá – zaprotestujem zvukom podobným vytiu vlka na sestriho narúšanie, ktorá v jej veku určite nechápe, čo za bolesť zažívam, pričom sa chytím za hlavu, aby som bunke zabránila odísť. Stačí, už som teraz dosť hlúpa. Či v škole, či v živote.

- Ja som Ad'a a predstavovať sa ti hádam nemusím. Moje meno si ešte pamätáš, či? - Ironickým tónom zatiahne moja najlepšia kamarátka Ad'a... Moment. Ad'a?

- Preboha, Ad'a! Čo ty tu? - Vyskočím prudko z postele, čo spôsobí, že sa zapotácam a opäť sa navrátim na posteľ, k Adi.

- Odkedy pracujem pre Boha? - chytí ma za slovíčko a nervozitou zaliatymi slovami ma odbije. Asi sa hnevá. A to ja nechcem.

- Kokós... Ad'a, môžeš prestať? - Snažím sa skončiť hádku skôr, ako začne. Nemám na to náladu, dosť ma zamestnávajú moje unikajúce bunky.

- Kokosy môžem. - nezabudne sa pozrieť na svoj výstrih a veselo si pokračuje vo svojej hre, na ktorú má, samozrejme, právo. Veď ja som tá, čo sa včera pravdepodobne spila na mol. Ja som tá, čo včera robila humbuk. Ja som tá, ktorá potrebuje sudcu a ten, pravdepodobne, nebude jeden. Hneď, ako so mnou skončí Ad'a, ktorá je z neznámeho dôvodu v mojej izbe, sa ma ujme hlavný sudca - mama. Bože chráň...

- Ad'a, uvedomujem si svoju chybu, tak, prosím ťa, prestaň s iróniou, obviňovaním a neviem ešte čím a povedz mi, čo som včera stvárila. A tichšie, ide mi hlavu roztrhnúť. - Objasním jej plán na najbližších pár minút.

Alebo skôr hodín.

3. miesto

Dominiĸa Kĵdricov, Varovanie

(ryvok)

„Zdena, vstvaj!“ kriĸala na mňa mama z chodby. Uĵ zas som zaspala nad knihou. Pretrela som si oĸi a pozrela sa na mamu, ktor stála vo dverách obleĸen do teplého koĸzucha a ĸiernych koĸench ĸiĸiem.

„Ja uĵ idem. Poumvaj riad a umy podlahu,“ povedala. „Veĸeru som ti nechala v rúre. Ahoj.“

"ĸau..." nestihla som k tomu niĸ povedať, lebo uĵ bolo poĸuť buchnutie vchodových dverí.

Rozospat som sa postavila a odloĸila som rozĸitan kniĸku naspäť do police. Pustila som sa do maminch pokynov. Riad som poumvala a chcela som ísť poumývať aj podlahu. Uĵ som sa chystala napustiť si vedro, lenĸe voda prestala tieĸť. Chytila som mobil a chcela som zavolať mame, no vtom som zaĸula, Ÿe nm nieĸo spadlo na dvor. Strašne som sa zľakla. Bla som sa tam ísť pozrieť, keĸĸe som bola doma úplne sama. Nakoniec som sa prekonala, vzala si mop a pomaly, v útoĸnej pozícii, som vyšla z domu na dvor. Najprv som niĸ zvlstneho nevidela, tak som sa vydala cestou do záhrady. Otvorila som brniĸku. ĸo bolo hneĸ za ňou, ma strašne prekvapilo, aĸ mi to vyrazilo dych. Po zemi bolo rozvren perie a niekto alebo nieĸo leĸalo v tráve. Malo to krídla, na vtáka to však bolo priveľk.

Malo to ľudsk postavu, no na ĸloveka to vyzeralo zvlstne. Vtom som si spomenula na kniĸku, pri ktorej som zaspala. Bola o anjeloch, no ja som ani vo sne netušila, Ÿe naozaj existujú. A jeden z nich leĸal v bezvedomí priamo predo mnou.

Mal hned vlasy, star, ošchan tenisky a ĸierne dotrhan rifle. Chrbát mu zdobili len dvoje biele, velikánske krídla.

Pichla som do neho koncom mopa a on zatrepotal krídlami. Od ľaku som uskoĸila dozadu. Napriek tomu, Ÿe som sa ho bla, som cítila, Ÿe mi niĸ zle nespraví. Prehodila som si jeho ruku cez krk a zaprela som sa, aby som mu pomohla odkrĸať do domu. Posadila som ho k stene, aby sa mohol oprieť a beĸala som mu naliatť trocha minerálky, keĸĸe voda z kohútika netiekla. Keĸ som uĵ prišla na chodbu, od prekvapenia som pustila pohár na zem. Oĸi mu svietili nabiele. Postavil sa, ako by mu uĵ nebolo vbec niĸ a pomalým krokom prichádzal ku mne. Od strachu som stuhla, nevedela som sa ani pohnúť. Vystrel ku mne ruku a dotkol sa môjho líca. V tom momente som pocítila únavu, podlomili sa mi koln a upadla som do spánku.

III.

Tvorba najmladších autorov

Poézia

V tomto ročníku našu súťaž obohatili príspevky najmladších autorov, žiakov základnej školy. Je potešiteľné a príjemné čítať a získať informácie o zmýšľaní a pocitoch najmladšej generácie. Hoci ich pohľad na svet nie je „dospelý“, predsa prinášajú sviežosť detstva a jasnosť nezakaleného pohľadu na svet vecí, javov a ľudí.

1. miesto

Lenka Rusňáková, Talent

(Výber z básní)

Mnohí o mne hovoria,
že som z inej galaxie,
že som potvora.
To o mne mnohí hovoria.

Ponožky až po kolená
a nad nimi kolenačky.
„Ale veď je celá divná,“
hovoria mi spolužiačky.

No ja môžem byť len hrdá,
veď nosím hádzanársky dres.
A nie som prvá, ani posledná,
čo zažíva stres.

2. miesto

Alex Dobrovič, Iní

(Výber z básní)

Aj iné náboženstvá na zemi sú,
čo bibliu neznajú.
Sú to moslimovia,
hinduisti,
židia,
budhisti
a iní
kdejakí,
no každý sme nejaký,
ale v srdci - rovnakí.

Či apoštol, či Fero, či ty
každý z nás je dôležitý.

Nie je rozdiel medzi naším pôvodom,
tak prečo trápime sa dôvodom?
Prejavujeme neúctu k čiernym či šikmookým
každý je tu predsa - niekým!

Je jedno či sme z mesta, či z malej dediny.
Všetci patríme do jednej veľkej Božej rodiny.
Viera, tá nás všetkých spája,
po smrti nás vezme do nebeského raja.

3. miesto

Zuzana Chmeliarová, Leto

(Výber z básní)

Leto

šľavnatá zelená prikrývka lúky
kladie nám pod nohy chlpatý koberec
zobia ho lupene rozospatých kvetov
pozošívane dúhovou niťou
štipľavé slnko kradne ovocie zo záhrady
motýle hrajú schovávačku v jeho lúčoch

III.

Tvorba najmladších autorov

Próza

Táto kategória je zastúpená trinásťročnou autorkou, ktorá nám vo svojom príbehu sprostredkúva atmosféru Vianoc a citlivý pohľad na dianie okolo seba. Nech je próza tejto mladučky „spisovateľky“ inšpiráciou a povzbudením pre ostatných rovesníkov, aby sa nebáli zobrať pero do rúk alebo si sadnúť za počítač a písať verše, možno aj príbehy.

1. miesto

Magdaléna Martišková, S Edmundom

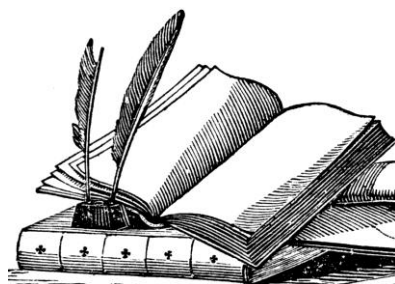
(Úryvok)

Tak ako každý rok, prinesú ťa, vypustia na pár dní, potom odchytiť, zabijú, zničia tvoj svet. Po smrti si aspoň užiješ kúpeľ v mlieku ako Kleopatru. Dostávaš pracovné pomenovanie číslo „päť“. Pre mňa budeš Edmund. Pre nikoho nie si viac ako len pocit, chvíľkový známy. Máme podobnú stavbu ducha. Tiež pre nikoho nič neznamenam. Sme dve smutné ryby. Ja len podľa horoskopu? Asi nielen. Prechádzam rukou po hladine, vírim ti tvoj svet. Tak ako ho mne rozvíril človek, ktorý sľúbil, že ma nezraní. Čakajú ťa posledné dva dni a mňa celý nudný život. Už neverím. Dobro viac nie je. Mám v hlave „psycho“ názory, o ktorých vieš len ty... Hladím ťa dlaňami v ľadovej vode po tvom tele, slizkom ako tváre ľudí, čo ma zradili. Máš na ňom veľa rán, tak ako ja. Vzali ti pár šupín, mne moje pekné chvíle. Sú už preč. Niekto nám ich vzal. „Prečo sa v mojom živote takmer všetky šťastné okamihy zmenia na totálnu pohromu ?!“ otázka na moje druhé nemé ja. „Viem, že nespíš, videla som ťa žmurkať pod hladinou. Nepočuješ ? Už ani teba netrápim?“ dotknem sa jeho žiabier. „Počujem, premýšľam nad odpoveďou, ktorá ťa bude najmenej bolieť...“ vymýšľam si jeho repliku. Omfzajú mi už prsty. Chcem sa utopiť v prívale slov. Mala by som ísť, pomaly ukončiť chvíľu rozjímania. „Prosím, len mi sľúb, ak sa dnes večer utopím v žiali, prived' ma späť k životu.“ Naposledy na teba pozriem. „Sľubujem,“ otočil si svoje telo a nasmeroval sa na správnu cestu vo vani.

Keď ťa ráno vypúšťali z vane a vypravádzali do rybieho neba, mal si otvorené ústa. Chcel si mi naposledy povedať, neboj, všetko zvládneš, už to bude len dobré. Síce si ostal už len ako malá šupina v mojej peňaženke, ale na tvoje rady a rozhovory s tebou si budem pamätať, až pokým sa nestretneme v stojatých vodách. Číslo päť, budeš mi chýbať a neprezrad' ma...

Záverom...

Každý nemôže byť v súťaži prvý, ale každý sa môže stať víťazom: môže prekonať sám seba, zabudnúť na vlastnú pohodlnosť, vydať sa na púť do literárneho sveta a stretnúť sa so všetkými jeho krásami, popasovať sa s rôznymi úskaliami tvorby a stať sa tvorivým a hodnotným človekom, ktorý vidí všetky rozmery sveta, chápe jeho rôznorodosť a teší sa zo všetkej pestrosti, ktorú nám ponúka.

Príspevky autorov, ktorí zaujali porotu nájdete na webovej stránke Čakanky, n. o.

www.cakanka.sk

